

بررسی اجمالی تاریخ یمن

۸ فروردین ۱۳۹۴ ساعت ۱۷:۴۶

پس از پیروزی انقلاب اسلامی ایران، دین در جامعه سیاسی و فرهنگ یمن نفوذ کرد یمنی‌ها جزو اولین گروه‌هایی بودند که پس از پیروزی انقلاب به جمهوری اسلامی ایران آمدند و به حضور امام راحل(ره) رسیدند.

به دنبال توافق دسامبر ۱۹۸۹، برای وحدت بین دو یمن، در تاریخ ۲۲ ماه مه ۱۹۹۰ جمهوری عربی یمن (شمالی) و جمهوری دموکراتیک خالق یمن (جنوبی) با یکدیگر متحد شدند و نام "جمهوری یمن" را برای خود برگزیدند.

امروزه یمن، از مناطق جنوب غربی عربستان سعودی و مناطق کوهستانی، نوار ساحلی دریای سرخ، مستعمره سابق انگلیس یعنی عدن، مناطق تحت الحمايه جنوب عربستان، جزایر "کاماران" در نزدیکی مرز غربی "پریم" در چند کیلومتری غرب و در منتهی الیه جنوب دریای سرخ، جزیره "سوکوترا" در منتهی الیه شرقی دریای سرخ و در خلیج عدن و جزایر "کوریاموریا" در نزدیکی سواحل عمان تشکیل شده و در جنوب غربی شبه جزیره عربستان و از شمال به عربستان سعودی و از مشرق به عمان، از جنوب به خلیج عدن و از مغرب به دریای سرخ محدود است یمن با کشورهای هم‌مرز خود یعنی عربستان سعودی و عمان دارای اختلافات مرزی دیرینه بود و اطلس‌های موجود نیز نشان‌گر این امر است مساحت این کشور تقریباً ۵۳۶۸۶۹ کیلومتر مربع است.

مردم یمن از اقوام سامی و عرب قحطانی هستند و عرب قحطانی مادر و ریشه عربیت است که عرب‌ها را بدان منسوب می‌دارند. مردمی که در بخش شمالی (یمن شمالی) زندگی می‌کنند، عرب هستند، ولی در بخش جنوبی از سال‌ها قبل اقلیت‌های دیگری از کشورهای هندوستان، پاکستان، سومالی، اریتره و اتیوپی به آنجا مهاجرت نموده‌اند.

قبایل زیادی در یمن زندگی می‌کنند و به بزرگ قبيله "شیخ" گویند و ممکن است قبایل متعددی تحت ریاست یک شیخ المشایخ باشد که تشکیل قبيله بزرگی را بدهد. از مهم‌ترین قبایل یمن دو قبيله بزرگ "حاشد" و "بکیل" است که قبایل دیگری را تحت فرمان خود دارند.

*ساختار جامعه یمن

جامعه یمن طایفه‌ای و قبيله‌ای است. قبایل بزرگ شمال این کشور غیر از حاشد عبارتند از: خیمه، ارحب، جهم، نهم، مذحج و

سنحان و قبایل بزرگ جنوب عبارتند از: عوادل، یافع فضلی، صالح، دفينه، ردفان، مکلا و حامی. زبان رسمی یمن عربی است و به همان زبان نیز می‌نویسند.

جغرافیای سیاسی

اهمیت استراتژیک یمن در منطقه

یمن یکی از حاصل خیزترین مناطق شبه جزیره عربی بشمار رفته و به علت دارا بودن موقعیت خاص جغرافیایی و بنادر و جزایر مهم، در طول تاریخ مطمح نظر استعمارگران بوده و صفحات تاریخ این کشور را حوادث گوناگون پر کرده است. این کشور از لحاظ استراتژیکی دارای اهمیت ویژه‌ای است، زیرا یمن جنوبی در بخش شمال غربی و شامل شرقی "باب المندب" قرار گرفته و این تنگه بین دریای سرخ و اقیانوس هند واقع شده است و نزدیک‌ترین آبراه بین شرق و غرب است. این کشور یکی از نقاط حساس استراتژیکی مورد نظر شرق و غرب است. یمن با تسلط بر تنگه "باب‌المندب" قادر به کنترل دریای سرخ بوده و حتی می‌تواند آنجا را با دارا بودن جزیره مهم و استراتژیکی "بریم" ببندد. این جزیره، تنگه "باب‌المندب" را به ۲ بخش آبراه شرقی به نام "باب‌الاسکندر" و آبراه غربی به نام "میون" تقسیم کرده است.

علاوه بر جزیره "بریم"، جزیره "زقر" که در فاصله ۲۹ کیلومتری یمن قرار دارد، امکان کنترل و مراقبت فعالیت‌های دریایی آن نقطه را میسر می‌سازد.

جزیره "کمران" نیز از اهمیت استراتژیکی برخوردار است. جزیره "جبل‌الطیر" به خاطر اشراف بر آبراه منطقه دارای اهمیت ویژه‌ای است. جزایر دیگری نیز هستند که دارای اهمیت استراتژیکی هستند. به طور کلی با توجه به موقعیت تاکتیکی و استراتژیکی این جزایر می‌توان از آنها برای مقاصد نظامی و جهت کنترل کشتیرانی در دریای سرخ استفاده کرد. عوامل دیگری که بر اهمیت این کشور می‌افزاید عبارتند از: ۱- نزدیکی این کشور به شاخ آفریقا که در نیمه دوم قرن حاضر به علت کشمکش‌های ابرقدرت‌ها در این منطقه بر حساسیت موقعیت آن افزوده است.

بر اساس آمار سال ۱۹۹۳ جمعیت یمن حدود ۱۳ میلیون نفر است که پرجمعیت‌ترین کشور در شبه جزیره عربستان محسوب می‌شود

۲- محاصره "باب‌المندب" از سوی نیروهای ارتش مصر در جنگ ۵ روزه سال ۱۹۴۶ یک تجربه تاریخی برای رژیم اشغالگر قدس بود، لذا امنیت یمن برای آن رژیم دارای اهمیت حیاتی است.

۳- یمن که از قسمت شمال با عربستان دارای مرزهای مشترک است، امنیت آن برای عربستان سعودی از نظر تولید و صدور نفت

دارای اهمیت است و در طول سال‌های ۱۹۶۲-۷۰ حمایت عربستان سعودی از سلطنت طلبان در برابر جمهوری خواهان که دولت مصر از آنها حمایت می‌کرد، به علت ترس از نفوذ مصری‌ها در جنوب و برهم زدن آرامش منطقه بوده است.

۴- دارا بودن سواحل طولانی در دریای سرخ و دریای عرب و نیز به علت وجود بنادر مهمی مانند عدن، حدید و فحاء که به اهمیت استراتژیکی یمن می‌افزاید.

*اهمیت عامل انسانی

بر اساس آمار سال ۱۹۹۳ جمعیت یمن حدود ۱۳ میلیون نفر است که پرجمعیت‌ترین کشور در شبه جزیره عربستان محسوب می‌شود. بیشتر مردم یمن را افراد قبایل مسلح و جنگجو تشکیل می‌دهند و لذا دولت یمن می‌تواند در موارد ضروری بیشتر از یک میلیون نفر را سریعاً بسیج نماید که برای عربستان سعودی نگران‌کننده است، زیرا در صورت لزوم، یمن می‌تواند به استعداد ۱۰ لشکر، نیروهای مردمی را در مرزها متمرکز نماید، در صورتی که برای عربستان سعودی این کار به آسانی میسر نیست.

*اهمیت عامل اقتصادی

این کشور با دارا بودن سواحل طولانی در دریای سرخ و دریای عرب می‌تواند برای سرمایه‌گذاری جهت صید ماهی سودمند باشد و علاوه بر این، یمن دارای منابعی است که تاکنون به علت فقر مالی شدید و جنگ‌های طولانی با استعمارگران و سپس جنگ‌های ممتد داخلی، فرصت استفاده و بهره‌برداری از آنها را نیافته است و نیاز به سرمایه‌گذاری دارد. کشف نفت نیز در مرزهای مشترک یمن و عربستان سعودی موجب درگیری‌هایی بین دو کشور شده است و دولت عربستان سعودی در صدد ضمیمه کردن مناطق نفت خیز یمن به خاک خود می‌باشد. وجود آثار باستانی و مناطق طبیعی بی‌نظیر، در صورت امنیت این کشور می‌تواند در زمینه سرمایه‌گذاری برای صنعت توریسم مفید واقع شود.

*اهمیت عامل فرهنگی

یمن سرشار از آثار باستانی و میراث فرهنگی است که به بعضی از آنها در قرآن مجید نیز اشاره شده است و در سال‌های اخیر، کاوشگران مشغول بیرون آوردن این آثار از زیر خاک هستند. همچنین وجود کتابخانه‌هایی مملو از کتاب‌های با ارزش خطی، بر اهمیت فرهنگی این کشور می‌افزاید.

*ادیان و مذاهب

اسلام: دین رسمی یمن، اسلام است و سایر ادیان که درصد آنها بسیار اندک است از آزادی برخوردار هستند. اکثریت جمعیت این کشور را مسلمانان تشکیل می‌دهند. زیدیّه (فرقه متمایل به شیعه) اکثریت را در این کشور دارا می‌باشد که بیشتر در نواحی

کوهستانی در یمن شمالی سکونت دارند و اهل تسنن که شافعی می‌باشند، در حدود نیمی از جمعیت این کشور را تشکیل می‌دهند که اکثریت مردم جنوب این مذهب را دارند و در منطقه ساحلی "تهامه" زندگی می‌کنند. بر اساس آمار که در سال ۱۹۸۹ منتشر شده بود، تعداد ۵ میلیون و سیصد هزار نفر شیعه زیدی و ۵۹۲ هزار و پانصد نفر مسلمان سنی در یمن وجود داشتند. در بخش جنوبی یمن تنها در حدود ۷ الی ۸ هزار نفر شیعه زندگی می‌کنند که بیشتر در استان حضرموت و عدن هستند، همچنین در عدن شیعیان هندی و هندی‌الاصل مسجد خاصی برای خود دارند. اما مسیحیت و هندوئیسم نیز از دیگر ادیان این کشور است.

*سیاست مذهبی حکومت یمن

قبل از وحدت دو یمن در ۲۲ مه ۱۹۹۰ یمن جنوبی یگانه کشور اسلامی بود که خود را رسماً مارکسیست می‌نامید ولی در اجتماعات کشورهای مسلمان مانند کنفرانس اسلامی شرکت می‌کرد. پس از وحدت در سراسر یمن که مذهب رسمی، اسلام اعلام شد، مردم از آزادی مذهب نیز برخوردار هستند.

*نفوذ ادیان در اوضاع سیاسی و فرهنگی جامعه

پس از پیروزی انقلاب اسلامی ایران، دین در جامعه سیاسی و فرهنگ یمن نفوذ کرد. لازم به ذکر است که احکام فردی اسلام از زمان پذیرفتن اسلام از سوی مردم یمن اجرا می‌شد، ولی نفوذ شریعت اسلام در سیاست آن کشور پس از انقلاب اسلامی ایران بود. یمنی‌ها جزو اولین گروه‌هایی بودند که پس از پیروزی انقلاب به جمهوری اسلامی ایران آمدند و به حضور امام (رحله) رسیدند. نفوذ اسلام اکنون به حدی است که در تدوین قانون اساسی یکی از موارد اختلاف، ذکر اسلام به عنوان "تنها منبع قانون‌گذاری" است.

*اوضاع اجتماعی، فرهنگی و آموزشی

اکثر مردم یمن را قبایل تشکیل می‌دهند و بنا به عقیده‌ای که ریشه اسلامی دارد، مسلح می‌باشند. جامعه یمن از نظر مذهبی از دو مذهب زیدی و شافعی تشکیل شده است. پیروان مذهب زیدی که اکثریت مردم این کشور را تشکیل می‌دهند از نظر کلام، فقه و اصول با عقاید شیعه نزدیکی دارند.

مذهب شافعی حدود ۲۵ درصد از جمعیت را تشکیل می‌دهد که اکثر آنان در سواحل یمن زندگی می‌کنند. تعدادی نیز از پیروان فرقه اسماعیلیه در یمن هستند که از شاخه بهره - مستعلویه هستند و در منطقه کوه حراز نزدیک صنعا و منطقه وادی ظهر و منطقه نجران زندگی می‌کنند. در زمان خلافت مأمون، خلیفه عباسی در یمن شورش رخ داد و وی یکی از سرداران خود به نام محمد بن عبدالله بن زید را برای سرکوبی این شورش به یمن اعزام کرد. این شخص سلسله زیدیه را در یمن تأسیس نمود. اولین

امام زیدیه‌های یمن که پایه‌گذار حکومت شیعه بود، امام الهادی یحیی بن حسین بود و بعد از او نیز ۶۶ امام به حکومت رسیدند که آخرین آنها «البدر» بود و زیدیه‌ها جمعاً ۱۱۰۰ سال در این کشور حکومت کردند.

منبع: فارس

آدرس مطلب :

<https://www.cafetari.kh.com/news/۲۹۹۳۵/یمن-تاریخ-اجمالی-بررسی>